

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики

4 вересня 2024 року

Веде засідання голова комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, починаємо засідання комітету. Ви ознайомлені з проектом порядку денного. Було вам розіслано.

На початку засідання у зв'язку з тим, що у нас відсутній зараз секретар комітету я пропоную обрати секретарем комітету Князевича Руслана.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Секретарем засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Так. Вибачайте. Секретарем засідання Руслана Петровича Князевича.

Колеги, ставлю на голосування тоді це питання про обрання. Хто – за, прошу голосувати.

Скільки? 9, так? 9.

Хто проти? Немає. Хто утримався?

1 – утримався. Рішення прийнято.

Вітаю вас з цією почесною місією. Добре.

У нас сьогодні питання одне стоїть у порядку денному. Це заява про відставку міністра юстиції Малюськи Дениса Леонтіївича.

Денисе Леонтіївичу, вам слово.

МАЛЮСЬКА Д.Л. Дякую, пане голово.

Колеги, так, дійсно, вчора подав, зареєстрував заяву про відставку. Прошу колег в комітеті і в залі потім її підтримати.

Власне відставка назрівала досить довго, вже просився, звертався кілька місяців, але настала неочікувано трішки, дуже швидко. Власне тому звіт оформити належним чином банально не встиг, тому що політична ця вага настала, назріла вчора і тому досить швидко були подані документи і відповідно весь вечір, всю ніч і весь ранок закривав "хвости" у вигляді документів, доручень і купи всього, щоб новому міністру після його призначення можна було б з нуля, з чистого аркуша починати роботу, а не розгрібати завдання, які все ще були за мною.

Власне щодо роботи міністерства, я реально вважаю, що за усіма ключовими напрямками є чим пишатися, роботу зроблено за ці роки в першу чергу завдячуючи парламенту і плідній, конструктивній роботі з вами і з іншими дотичними комітетами.

Ключові напрямки, як я їх бачу і де були найбільш проблемні ситуації на момент, коли ви обрали мене міністром юстиції, це в першу чергу була зона реєстрації і, як негативний наслідок, рейдерства, і в другу чергу теж найбільш запущена і найбільш дика ситуація була у пенітенціарній сфері.

Що стосується рейдерства, робота велась у кілька етапів, а зараз можу чітко сказати, що вже давно, вже кілька років, проблеми рейдерства як професії чи як фактора, який впливає на бізнес-середовище, не існує. Незаконні дії у сфері реєстрації дійсно все ще трапляються, але це поодинокі випадки, яких не уникнути, вони напевно будуть завжди. Більше того, показником того, що систему вдалось налагодити, іноді радикальними діями, є те, що після кількох років реформ у сфері реєстрації рейдери чи ті, хто бажав здійснити незаконні реєстрації, не можуть проламати навіть складний людський фактор і ми мали наслідком хвилю і зараз власне хвиля відбувається, якщо щось відбувається в незаконних проектах, в 95-и відсотках випадків це здійснюється хакерською атакою. В нас все ще залишається слабке місце – це незаконне внесення чи незаконне втручання в роботу реєстрів і це слабке місце, з яким боремось і так само маємо кілька рецептів і це знову ж таки це явище перестало бути великим масовим чи значним, але воно залишатиметься до кінця, доки не буде змінено саму систему, тому що зараз у нас доступ до реєстрів мають тисячі і тисячі реєстраторів, які працюють на власних комп'ютерах, з власним програмним забезпеченням, з власним софтом, який має захищати таке забезпечення, і використовують ці комп'ютери не лише для доступу до реєстрів, але і для іншої роботи, зокрема для перегляду мережі Інтернет. Поки система не буде повністю закритою, з єдиною мережею, закритою мережею комп'ютерів, в нас цей недолік все ще залишатиметься, але знову ж таки завдяки ряду факторів і дій, які ми вчинили, ці фактори були мінімізовані. Ну і зокрема досить сувора дисциплінарна практика Міністерства юстиції, коли ми анулювали доступи до реєстрів реєстраторам чи нотаріусам, які порушували, грубо порушували реєстраційне законодавство, вона далася взнаки, система працює адекватно.

У цій системі з недоліків, які залишилися, вірніше незакрите питання, яке залишилося, це останній нотаріальний іспит, який складався і адмініструвався Міністерством юстиції, ми однозначно знайшли ознаки втручання в електронну систему складання іспитів, ідентифікували по кандидатах, щодо яких кандидатів було таке

втручання і таким кандидатам не було видано свідоцтво на здійснення нотаріальної діяльності. Окремі з них зараз намагаються судитися з ВККН, з Мін'юстом. Але знову ж таки ключова проблема – це кримінальне розслідування. Це був злочин однозначно. І розслідування, яке велося і Нацполком, і СБУ, поки що я результатів такого розслідування не бачив, що відповідно створює необхідність іншого механізму здачі нотаріальних іспитів. Зараз у цій самій системі, у цій самій парадигмі електронної здачі іспиту я не бачу можливості, поки нам кіберпол або спеціальний підрозділ СБУ не покажуть результат, яким чином було втручання, як дірку закрити і хто це робив. Інформації більше ніж достатньо. Тобто, маючи точну інформацію у чийх інтересах втручалися, в яку систему було втручання, і мати безліч можливостей оперативного реагування, як-то вилучення із засобів комунікації тощо, ну не зовсім ефективно, на мою думку, проявили себе в цій історії, в цих кримінальних провадженнях правоохоронці. Про якісь ефективні засоби не чув, але чув безліч пліток про те, що в цій історії не обійшлося, що розслідування на якомусь етапі може вийти само на себе.

Менше з тим, ідемо далі. Що стосується в'язничної системи, знову ж таки станом на 2019 рік це система, яка була повністю вбита без жодних навіть натяків на можливість ефективної роботи. З одного боку, ми мали кілька на всю країну так званих "червоних" в'язниць, де супержорстка дисципліна, і як показали потім факти розслідування застосування насилля призводило до, вірніше, не надавало необхідної ресоціалізації і не належним чином виконувало свою функцію, ну зокрема через грубе порушення прав людини. Водночас інші в'язниці, керував криміналітет. Державні підприємства, які працювали в системі, були повністю з багатомільйонними заборгованостями без будь-яких шансів на виживання. Більше того, мені здається, що вони були доведені до збитковості навмисно, просто тому що потім вони не могли зайти напругу на будь-який тендер і працювати лише через посередників і не мали боргів, і відповідно залишаючи мізерні прибутки від діяльності на державних підприємствах, а зосереджуючи прибутки на посередників, які не мали заборгованості, податкового боргу і могли працювати безпосередньо з замовниками. Відповідно система була глибоко в боргах і які б дії не можна було б вчиняти, все одно контроль за належним здійсненням діяльності системою був неможливий. Зараз система перелаштована повністю, збиткові підприємства, які були по вуха в боргах, там де була можливість вивести збитки, ми їх вивели, підприємства, які не мали бізнес-перспектив, ми їх передали і передаємо частково зараз на ліквідацію, за спеціальною процедурою ліквідації з боргами і оптимізували діяльність державних підприємств з тим, щоб вони могли напругу приймати участь в тендерах і прибутки мали

б залишатися в системі. Зараз показники, знову ж таки, я не можу розголошувати зараз у відкритому чи навіть у напіввідкритому режимі що роблять ці державні підприємства, але насправді обороти системи державних підприємств і взагалі господарської діяльності у системі пенітенціарній, вони б'ють всі рекорди максимальні. Більша частина, абсолютно більша частина замовлень, які зараз виконуються в нашій системі, це замовник – військові адміністрації або Міністерство оборони, відповідно вони всі працюють на перемогу.

Проблемне історичне питання було – землі, які знаходилися в користуванні пенітенціарної системи, близько 40 тисяч гектарів сільськогосподарських земель. Знову ж таки, цікава була історія. Бізнес, який побудований був по суті на де-факто оренді земель сільськогосподарського призначення, був збитковим. Тобто нічого не робити, здавати землю в оренду і при цьому мати державні підприємства, які здають в оренду землю, у збитках багатомільйонних, сотні мільйонів гривень збитки. Неймовірна історія. По-перше, ми сконцентрували земельний банк на одному державному підприємстві, очистилися від боргів, вивели на прибутковість. Плюс інтегрували у систему сільськогосподарського виробництва ув'язнених. По суті у нас був на певному етапі невеликий земельний холдинг, який працював на активах пенітенціарної системи. Після цього ми, очистивши актив і зробивши з нього лялечку, передали все у Фонд державного майна. Відповідно зараз Фонд держмайна має і усі наші землі, і оце сконцентроване державне підприємство з сільськогосподарською технікою, з агрономами, з можливостями для ведення належної діяльності у сільськогосподарській сфері. І вже їхнє питання, чи вони здадуть все в оренду, чи діяльність цього державного підприємства продовжиться.

Власне єдине, що не завершено в цьому етапі, закінчилось, скільки ми передавали все великим масивом швидко і оперативно, тому що частково це можна було б зірвати посівну. Частина земельних ділянок переданих, отриманих Фондом держмайна, це наші землі, які необхідні для операційної діяльності, зокрема земельні ділянки, на яких розташовані окремі елементи в'язничної інфраструктури. Тому зараз проходить завершальний етап поділу земельних ділянок. Те, що сільськогосподарське, залишиться у Фонді держмайна, а те, що належить системі ДКВС і використовується для виконання безпосередніх функцій, має бути повернуто назад.

Війна. Війна завдала значного удару для системи Міністерства юстиції. Чимало наших приміщень є пошкодженими або зруйнованими, але критичної ситуації в системі немає. Більше того, у зв'язку з війною ми отримали ряд додаткових функцій, ключовою з яких є, безумовно, утримання військовополонених. Відкрито функціонують чотири табори для військовополонених. Значну допомогу надали наші міжнародні

партнери. Власне ми від того лише виграсмо: закінчиться війна, у нас будуть чотири гарних непоганих установи виконання покарань для виконання стандартних функцій.

Разом з тим ми не маємо жодних проблем з утримання військовополонених. Окремі табори відвідуються нашими міжнародними партнерами різноманітними контрольними механізмами ледь не щодня без жодних якихось значних нарікань. Єдине більш-менш порушення, яке є дрібним, але менше з тим системним, на що нарікають наші іноземні партнери, це доступ до військовополонених медіа. Ну тобто якщо ви бачите там окремі передачі чи окремих блогерів, які працюють у зв'язці або за допомогою наприклад ГУР чи інші різноманітні спеціалізовані передачі. Червоний Хрест вважає, що в принципі це варто було б припинити. Але знову ж таки з міркувань безпекових і необхідності роботи комунікаційної ми поки що цю систему не закрили повністю.

По решті питань будь-яких нарікань немає. А були окремі нарікання щодо поводження з військовополоненими на початку війни, що до моменту потрапляння в табір для військовополонених застосовувалося насилля, знущання, катування, але завдяки проведеній роботі комунікаційній з іншими органами влади і це було припинено. Ну тобто нарікання припинилися, не знаю, факти були чи не було реальних. Відповідно зараз претензій до нашої будь-якої системи немає.

Хочу сказати, що військовополонені працюють на порядок краще, ніж наші ув'язнені, більш організовано, показують кращий результат, в тому числі виробляють обладнання, яке є захисним і яке використовується нашими військовими адміністраціями та армією. Тому в принципі для системи ми бачимо лише плюси, в тому числі і для держави. Працюють дуже активно. Жоден військовополонений, який може працювати, він не відпочиває, він працює.

Власне щодо системи виконання судових рішень ДКВС, так само зараз у мене на підписі лист за результатами розгляду знову ж таки проведених парламентських слухань, де ви звернули увагу на кілька проблемних моментів, ми так само покажемо цифри, розкажемо про діяльність органів Державної виконавчої служби, продемонструвавши на цифрах реально і зростання ефективності, і навантаження на систему.

Залишається проблемним на усіх напрямках питання бронювання. Наприклад, от сьогодні новина прийшла, весь персонал табору для полонених, тримання полонених №3 отримав повністю стовідсотково повістки в армію. Ну, от. Я намагався це зупинити і буду намагатися. Поки що це та сама армія, військовополонені, я ж не буду їх утримувати. А там яка є проблема? Ми провели через Кабінет Міністрів рішення про можливість бронювання понад 50 відсотків, але таке бронювання (понад 50 відсотків) здійснюється за

посадами. Перелік посад має бути затверджений постановою Кабінету Міністрів, яку має внести Міністерство економіки, поки що не внесли, там великий масив роботи. Відповідно ми за цією постановою не можемо забронювати людей, а наш персонал, зокрема в ДКВС, він ідеально підходить для армії, тому що в погонах і є базова військова підготовка, але хто тоді буде охороняти полонених і ув'язнених?

Тому з цим треба прискоритися. Поки що я їх втримую, персонал, у ручному режимі. Була домовленість з Міністерством оборони, що вони це теж координуватимуть, але от останнім часом щось не спрацювало. Потрібно буде передомовлятися з Міністерством оборони і просити Міністерство економіки все-таки швидше внести, тому що можемо залишитися без охорони в таборах.

А зрештою система по бронюванню забезпечена нормально.

Судова експертиза. Знову ж таки, великої реформи судової експертизи не відбулося, хоча ми вносили законопроект з цього приводу, і в принципі є бажання міжнародних експертів допомогти, але на рівні адміністративному поступ теж великий відбувся. Також, мені здається, що я можу цим пишатися. Я не все зміг зробити за ці пів року, що хотів, у системі судової експертизи – не прийняв усіх можливих кадрових рішень, яких би хотів, але десь на 90 відсотків прийняти зміг.

А зараз, знову ж таки, інститути судових експертиз, які ми маємо зараз у порівнянні з тим, що було 2019 року, так само небо і земля, що по зарплатах експертів, що по наповненню спецфондів, зокрема зараз у нас у кількох інститутах запроваджена практика про те, що частину винагороди сплачено і плату за проведення експертизи отримує сам експерт за рахунок коштів спецфонду, що дозволило судовим експертам, з одного боку, отримати гарні ринкові зарплати, набагато більші, ніж були раніше, з іншого боку, зменшило черги, тому що у них з'явився стимул працювати. Працюють допізна, тому що чим більше працюють, чим більше експертиз роблять, тим більшу зарплату отримують. Це зменшило корупційні ризики, збільшило зарплату і збільшило кількість експертиз, які ми наповнюємо. По цифрах по кількості експертиз, по наповненню спецфонду, також покажу цифри, доповім, у нас вони є, ми статистику ведемо, це ключові показники для діяльності керівників установ. Знову ж таки, десь були зміни керівників установ експертиз, там власне і показники зростали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане міністре, я вибачаюсь. У нас просто о 10:30 засідання починається, де ми маємо розглядати вашу заяву. А ми ще маємо проголосувати, встигнути подати.

МАЛЮСЬКА Д.Л. Розумію. Одну хвилину і я закінчую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, прошу, закінчуйте.

МАЛЮСЬКА Д.Л. Є ще важливі напрямки, це ВАКС, конфіскація майна росіян чи колаборантів, які підтримують агресію, робота ведеться досить активно, звітуємо, проблем не бачу.

Є велика проблематика по арбітражах. З огляду на великі масиви конфіскацій, вилучень за різними механізмами ми генеруємо велику кількість арбітражів за кордоном. Власники активів подають заяви в арбітражі, що генерує необхідність захисту на міжнародній арені і в іноземних юрисдикціях зростає навантаження на радників, яких ми маємо залучити, тому що ми не можемо буди спеціалістами в іноземних юрисдикціях чи в арбітражах, це високооплачувані юристи, бюджет зростає значною мірою. Ми не можемо покрити усі судові процеси, особливо судові процесі, згенеровані Міністерством оборони, де вони хочуть позиватися і стягувати заборгованість з постачальників в іноземних юрисдикціях чи арбітражах, ми просто цього не тягнемо. Ми ініціювали зміни в указ Президента, щоб принаймні там, де Міноборони має проблеми зі своїми замовленнями, щоб вони вели судові процеси самостійно, тому що ми не бачимо в них великих перспектив. І плюс наш бюджет не дозволяє покрити все. Тут потрібно щось робити, тому що це сніговий вал, який наростає. Потрібно чи генерувати, експертизу робити всередині міністерства, залучати якихось високооплачуваних топів в сфері арбітражів на зарплату і це, напевно, буде дешевше ніж платити там провідним міжнародним компаніям як там "White&Case" якийсь чи ще щось. А можливо це дозволить зекономити кошти і зекономити бюджети на радниках і на веденні судових процесів за кордоном.

Плюс, знову ж таки питання компенсаційного фонду, ми багато про це комунікуємо. Реєстр збитків створено, зараз ведеться робота над компенсаційною комісією і, власне, створення компенсаційного фонду, і роботу з російськими активами. Короче, якщо чесно, можу доповідати, напевно, добу про роботу міністерства, але з огляду на дефіцит часу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане міністре. Дозвольте від себе особисто вам подякувати за роботу і зі співпрацю. Я думаю, що і члени комітету теж встигнуть сказати

там, може, ще свою думку, дуже швидко тільки. Але особисто я вам дякую за роботу, за комунікацію.

І я думаю, що мали ми можливість переконатись в нашій плідній і ефективній співпраці. І коли потрібно було працювати ночами (да, Ігор Павлович?) з Мін'юстом, то і знаходили рішення за ніч. І дякую вам і вашій команді за цей час, який ви є на посаді міністра.

Так що я можу від себе лише побажати успіхів, які б не були результати голосування, але і подальшої роботи на благо нашої країни. Дякую. В зв'язку з тим, що час обмежений, то я дуже коротко.

Колеги, може хтось дуже швидко хоче сказати? Да. Тільки давайте дуже. Нам ще підписати треба і передати. Ні, тобто менше навіть.

_____. Зрозуміло. Приєднуємося.

Коротке питання. Враховуючи повагу до вас, чи є на вашу думку достойні кандидати на заміну? І якщо є, на вашу думку, хто це? Прізвище як ви бачите. Дякую.

МАЛЮСЬКА Д.Л. Одне політичне питання. Я переконаний, що фракція і Прем'єр-міністр погодять і знайдуть гарну кандидатуру. І я зі свого боку гарантую, що я зроблю апдейт по всім ключовим напрямкам і розповім про ключові проблеми, і буду максимально допомагати... з міністерством, з Прем'єр-міністром.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви лист наступнику залишили?

МАЛЮСЬКА Д.Л. Дуже великий лист. Я усно все розкажу. Зараз проходить місія МВФ, обговорення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не треба, все, я зрозумів.

_____. Дуже швидко. Денис Леонтійович, насамперед дякуємо вам. Ви дійсно були одним з найефективніших міністрів в принципі. Не тільки юстиції, а в принципі. І мало який комітет може пишатись тим, що була така класна якісна ефективна співпраця. І зі свого боку хочу сказати, що який би подальший крок ви не обрали, ви завжди можете розраховувати на нашу підтримку на ваші законодавчі ініціативи і на ті

реформи, які у вас визріли, але ще повністю не реалізовані. Спільною допомогою і спільною працею я думаю, що ми їх реалізуємо.

Ще раз, дуже і дуже вам дякуємо. Ви крутий.

_____. Денис Леонтійович, хочу сказати тільки те, що шкода. Шкода, що ви йдете. У нас була плідна співпраця, і я впевнений, що багато чого ще могли би зробити. Але це ваше рішення, сподіваюсь на це, і хочу побажати вам великого успіху. Дякую.

_____. Друже, дозволь, я все ж таки на "ти", бо ми 5 років були на "ти". Я тобі вдячний за те, що ти прислуховувався, за те, що ти дуже швидко включався, за те, що ти підтримував нашу професію, за те, що ти втрутився і поламав систему рейдерства, це реально дуже круто. Я жалкую, що це не було зроблено до кінця і у нас є маленькі шпаринки, але я впевнений, що ти наголосиш своєму наступнику, як це поправити, і ми це спільно зробимо.

Дякую тобі за все.

_____. ...вдячності, щоб бути коротким у виступі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте тоді перейдемо до голосування за запропонований проект рішення комітету. Да?

Колеги, всі мали можливість ознайомитись з проектом рішення комітету. Коротко нагадаю, що ми рекомендуємо Верховній Раді визначитись шляхом голосування щодо питання про задоволення заяви про відставку міністра юстиції. Тому, власне, переходимо до голосування.

Хто – за?

КНЯЗЕВИЧ Р.П. 14.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одноголосно. Ну, я бачу, що нема сенсу навіть питати, хто проти, хто утримався, бо таких немає. Тоді 14 – за.

Ну, ви оголосили, що 14 – за.

Відповідно рішення прийнято.

Дякую, пане міністре.

МАЛЮСЬКА Д.Л. Дякую вам, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Успіхів.

Давайте зробимо... зараз фото зробимо, а то розбіжуться.

Засідання оголошую закритим.

Дякую.